

The Art of Halacha

Shiur 47 - Kashering Keilim - Practical Aspects of Hagalah Part 1

Rabbi Yisroel Isaacs

תנב זמן הגעלת הכלים, ובו ז' סעיפים:

א (א) יש לזהר להגעיל (ב) קדם שעה (ג) חמישית, *כדי שלא יצטרך לדקדק אם הכלים (ג) בגי'יומן או לאו (או אם יש ששים במים נגד כלי שמגעיל או לאו) (ד) וכן אם מגעיל כלים (ג) שבליעתן (ג) מועטת עם כלים שבליעתן מרבה, (ד) וכן אם משהה הכלים בתוך היורה יותר מדי (ד) ואינו משהה אותן בל-כה, וכן כדי שלא יצטרך לזהר (ה) שלא ינוחו המים מרתיחתן הגה (ו) אך רבים (ס) חולקים וסבירא להו דאני הוסיף משהה (ז) וכן אם

שבליעתן מרבה, אבל קדם שעה חמישית שהוא בלו המר, אין לחש אפלו אם יבלעו, דהוי נותן-טעם בר נותן-טעם דהתרא: (ד) וכן אם משהה וכו' ואינו וכו'. רוצה לומר, דאם מגעיל כלי-אסור להקשירו או כלי-חמץ לאחר זמן אסורו, צריך לדקדק שלא ישקה אותם הרבה במים, משום דיש לחש שאחר גמר פליטתו יחזר ויבלע; (ג) וגם שלא להשהות אותם כלל אלא להוציאו תוך גס-כף אין נכון⁴, דצריך לשהות מעט עד שיפלט את בליעתו, והוא קשה לצמצם; אבל אם מגעיל אותם קדם זמן אסורו אין צריך לצמצם ויכול להשהות יותר במים. ונאם מגעיל אותם לאחר זמן אסורו, דהינו משעה חמישית בערב-פסח עד הערב, או בעלמא בכלי-אסור, צריך לדקדק שיהיה הכלי אינו בן-יומו או שיהיה במים ששים לבטל הבליעה, דאז גס-כף אין קפידא אם ישקה אותם הרבה במים: (ה) שלא ינוחו

(יד) מפני שנתלחלו ממשקין שבתוכם, מה שאין כן בשתולין הבית-יד: (ב) אחרונים: (ג) מגן-אברתם וש"א: (ג) חק-עקב. והנה בטור כתב דנוהגין הכניסו והוציאו מיד, וצ"ו בס"ו שקטב דמיז לאו דוקא, והפרי חדש ביונה-דעה סימן קכא הקדים לדברי הטור בקשטה, ומקל מקום לתתלה טוב להשהות

וכן לענין דבר איסור שנפל לתוך מאכל היותר והוציאוהו מיד, כתבו הפרי תואר (סי' צח סוף ס"ק ט), הפמ"ג (יריד סוף סי' סח משב"ז ד"ה הדין הא) והיד יהודה (סי' קה פירוש הארוך סוף ס"ק יב) שהבליעה נפלטת מהאיסור להיתר מיד בשעת הנפילה, וכן הוכיח הדרכי תשובה (שם) מדברי השו"ע הרב (שם). מאידך, הפתחי תשובה (יריד סי' קה ס"ק ח"ג) כתב בשם החמודי דניאל שדבר ההיתר אינו נאסר, כיון שמיד הוציאו את האיסור עוד לפני שהספיק לפלוט את טעמו, וכן כתב הערוך השלחן שם (סמ"ג) לגבי דבר חם שנגע בלא רטב בכלי או בדבר חם אחר, ובשו"ת מהרש"ם (ח"א סי' קצו) הוסיף, שמפורש כן בשו"ת הרדב"ז (ח"א סי' רכג).

(4) מלשונו שכתב 'אינו נכון', וכן מדבריו בשעה"צ (ס"ק ג) מבואר, שמעיקר הדין נוקטים אנו שהבליעה נפלטת מהכלי מיד בשעת כניסתה למי ההגעלה, ורק לכתחילה מחמירים להשהות את הכלי בתוכם מעט. וכן כתב הדרכי תשובה (יריד סי' קה ס"ק סה), שמדברי השו"ע הרב (ס"ד) מבואר שמעיקר הדין הבליעה נפלטת מיד, שכן כתב רק שטוב להשהות את הכלי במי ההגעלה מעט כדי שיספיקו מי ההגעלה להיכנס לדפנות הכלי ולהפליט את הבלוע בהם החוצה, ולא כתב שצריך לעשות כן.

170

Chapter 25

As noted, there is no maximum amount of time that a utensil can remain in the *hag'alah* water, and similarly there is no minimum amount of time. Rather, we assume that *b'liah* "instantly" comes out when the utensil is put into the boiling water. Nonetheless, Rav Belsky said that it seems logical that the utensil must remain in the water for as long as it takes for the utensil's walls to become heated. For how can it be that the boiling water

has penetrated the utensil and drawn out all *b'lios*, if the utensil is not yet even hot.⁷

This means that if one *kashers* a thick, cast-iron pot with *hag'alah*,⁸ they have to leave it in the water for long enough for the entire thickness of metal to become heated to *hag'alah* temperatures. One way to determine this is that after the cast iron pot is put into the *hag'alah* water that water will cool down, and when the water heats back up to a rolling boil one can assume the cast iron pot has also become heated. On an industrial level, it is relevant when *kashering* a thick piston, such as in a piston filler or homogenizer,⁹ or if one submerges a heavy piece of equipment into a kettle of hot water as a form of *hag'alah*.

The Art of Halacha

Shiur 47 - Kashering Keilim - Practical Aspects of Hagalah Part 1

Rabbi Yisroel Isaacs

ט"ז מנח דוד

אורח חיים תנא הלכות פסח

שמשיר החלדה סגי: (כב) כל חלדה. דכתיב בפרשת הגעלת כלי חלדה. דכתיב [נמדנר לא, כן] אך את הזהב וגו', כלומר, רק את הזהב, דהינו פשאי שם חלדה רק זהב בלבד מועלת הגעלה להפליט הבלוע, אבל פשיש שם חלדה יש לחש שפא יש שם משהו מן החמץ והחלדה מכסהו, ולזה לא מהני הגעלה, כי אין הגעלה למה שהוא בעין²². וכל זה בחלדה שיש בה קצת ממשות (שקורין ראס"ט), שפשוטין אותה משם יש שם במה עפרורין, שאז יש לחש שפא יש תחתיה משהו ממשות האסור בעין והחלדה מכסהו, אבל אם אין בחלדה ממשות כלל רק מראה בלבד, כמו שנמצא לפעמים שיש שחרות או אדמימות בצד הפנימי של הפלי, שאנו קורין (פלעקי"ן)²³, אין קפידא. וכן הדין באותן כתמים הנעשים בכלי בדיל (שקורין ערד פלעקי"ן), שאין מעכבין את ההגעלה בין שאין בהם ממשות רק מראה בלבד [אחרונים]: (כג) אם יש בו

לזה היכא דאפשר: (י) כי חלודה. דכתיב [נמדנר לא, כן] אך את הזהב ואת הכסף, מכאן שרין להעביר החלודה. נראה לי דהיינו מה שאנו קורים ראס"ט, ויש שם ממש בלוחו ראס"ט, והוא כל מחמת שהיה הכלי במקום המונע שלא שלט שם האויר וכשנרר משם יש שם כמו עפרורית. והטעם, שמה יש בלוחו מקום ממש מן החמץ והחלודה מכסהו, ולזה לא מהני הגעלה כי אין הגעלה למה שהוא בעין. אבל לפעמים שיש שחרות או אדמדומית בלוחו מקום מהכלי, צפרט ציורות ומחנות, ולי

אפשר להסיר משם לגמרי אפילו אחר הגרירה, ואין שם ממש רק מראה לחוד, יכול להגעילו, דאם לא כן לא תמצא כי אם אחד מעיר שחול להגעילו, כי יש הרבה כך שלא תוכל להסיר. וכי תמצא הכי נמו, א"כ למה סיים על זה הלכך אם יש גומות בסכין כו', הוה ליה למימר אפילו באין גומות רק כשלא תוכל להסיר השחרות לא יגעילנו, אלא ודאי דאין בזה קפידא, דלוחו מראה אין בו ממש דנימא עליה שהוא חמץ בעין, ושפיר מועיל לו ההגעלה אחר שגורר כל מה דאפשר, אלא שעכ"פ ילצן המקום ההוא על צד היומר טוב, ק נראה לענ"ד: (י) וצריך דיבון כו'. וצליצון אין צריך להעביר החלודה כי האש יבעיר את הכל, כן כמו ציורה דעה [סוף] סימן

מאידך, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני פסח פ"י ס"ק ד) שכיון שיתכן שהאבנית נחשבת ככלי אדמה, לדעת החזו"א אי אפשר להגעילה [ראה מה שכתבנו לעיל ס"ק יח]. והוסיף, שגם אם נבלע האיסור מחוץ לכלי, אם הוא במקום שכנגד האבנית שבתוכו, אי אפשר להגעילו, כיון שהגעלה אינה פולטת את הבליעה מן האבן, ורק אם נבלע טעם החמץ מחוץ לכלי מעל גובה מקום האבנית אפשר להגעיל את הכלי. ומדבקה הדבוקה בכלים חדשים הטעונים הגעלה משום שמשחו אותם בשומן טרף בשעת יצורם [ראה מה שכתבנו לעיל ס"ק ג], דעת החזו"א (ארחות רבנו ח"ג עמ' פו) שאף שיש להסירה לפני ההגעלה, מ"מ אם אינו יכול להסירה [כגון מוכר המגעיל את הכלים משום שיודע שהקונים לא יגעילו אותם, וצריך להשאיר את המדבקה מטעמי חוק], רשאי להגעיל כלים אלו כשהמדבקה עליהם.

(22) ומיחם שחיממו על גבי מכסהו חמץ שהצטברה אבנית בדפנותיו, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"י תשובה ה) שמותר להגעילו בלא להסיר את האבנית, ואין צריך לחוש שמא יש פירור חמץ מתחת לאבנית. וכן דעת הגר"ש אויערבך והגר"ש וואזנר (ספר הגעלת כלים פ"ג הע' שפה) שאפשר להגעיל מיחם או קומקום שיש בהם אבנית, ובטעם הדבר כתבו שאף אם יש שם פירור, יש לתלות שכבר נפגם טעמו. והוסיף הגר"י וייס (ספר הגעלת כלים שם), שהאבנית נחשבת כמין שאפשר להגעילו, ואין חוששים לדעת הסוברים שדינה כחרס, אלא דינה ככלי העשוי מאבנים או מאדמה שלהלכה אפשר להגעילו, וכן דעת הגר"ש אלישיב (סידור פסח כהלכתו ח"א פ"ח הע' 54).